

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] vtatur ira in sua operatione? 10

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

animum suum contra pericula preparare : qua etiam
preparatione fortis vitur , cum tempus adest . Et per
hoc patet responsio ad obiecta .

ARTIC. X.

Vtrum fortis vitatur ira in actu suo ?

626
inf. a. 11
a. 1. 1.
vir. 9. 26
ar. 7. 107.
fin. et 2.
Eth. lect.
17.
* 4. 10. 2

AD decimum sic proceditur . Videtur , quod fortis
non vitatur ira in suo actu . Nullus enim debet as-
sumere , quasi instrumentum suæ actionis , illud quo nõ
potest vti pro suo arbitrio . Sed homo non potest vti
ira pro suo arbitrio , vt scilicet possit eam assumere
cum velit , & deponere cum velit . Vt enim Philoso-
phus dicit in * libro de memoria , quando passio cor-
poralis mota est , non statim quiescit vt homo vult . Er-
go fortis non debet assumere irã ad suam operationem .

¶ 2 Præterea , Ille qui per se ipsum sufficit ad ali-
quid peragendum , non debet in auxilium sui assume-
re id quod est infirmius & imperfectius . Sed ratio
per seipsam sufficit ad opus fortitudinis exequendum ,
in quo iracundia deficit . Vnde Seneca * dicit in libro
de ira , Non ad prouidendum tantum , sed ad res geren-
das satis est per seipsam ratio . Et quid stultius est , quã
hanc ab iracundia petere præsidium ? rem stabilem
ab incerta , fideliem ab infida , sanam ab ægra ? Ergo for-
titudino non debet iram assumere .

¶ 3 Præterea , Sicut aliqui propter iram opera
fortitudinis vehementius exequuntur : ica etiam pro-
pter tristitiam , vel concupiscentiam . Vnde Philoso-
phus * dicit in tertio Ethicorum , quod seræ propter
tristitiam siue dolorem incitantur ad pericula , & adul-
teri propter concupiscentiam multa audacia operan-
tur . Sed fortitudo non assumit ad actum suum neque
tristitiam neque concupiscentiam . Ergo pari ratione
non debet assumere iram .

Ibidem.
SED contra est , quod Philosophus dicit * in tertio
Ethic. quod furor cooperatur fortibus .

RESPONDEO dicendum , quod de ira & de ce-
teris animæ passionibus , sicut supra dictum * est , aliter
sunt locuti Peripatetici , & aliter Stoici , Stoici enim
iram

li. 1. c. 16
ins. prin.
med.

c. 8. à me.
10. 5.

Ibidem.

1. 2. 9. 24.
art. 2.

iram & omnes alias passiones animæ ab animo sapien-
tis siue virtuosus excludebant. Peripatetici verò, quorū
princeps fuit Aristoteles, iram & alias animæ passio-
nes attribuebant virtuosis, sed moderatas ratione.
Et fortè quantum ad rem non differebant, sed solum
quantum ad modum loquendi. Nam Peripatetici om-
nes motus appetitus sensitui qualitercumque se ha-
bentes, passiones animæ nominabant, vt supra dictū *
est. Et quia appetitus sensitui mouetur per imperi-
um rationis ad hoc, quòd cooperetur ad promptius
agendum; idcirco ponebant & iram & alias passiones
animæ assumendas esse à virtuosis, moderatas secun-
dum imperium rationis. Stoici verò vocabant animæ
passiones immoderatos quosdam affectus appetitus sen-
situi: vnde nominabant eas ægriitudines, vel morbos:
& idèò penitus eas à virtute separabant. Sic ergo iram
moderatam assumit fortis ad suum actum, non autem
iram immoderatam.

Ibidem.

Ad primum ergo dicendum, quòd ira moderata,
secundum rationem, subijcitur imperio rationis: vn-
de consequens est, vt homo ea vtatur pro suo arbitrio:
non autem si esset immoderata.

Ad secundum dicendum, quòd ratio non assumit
iram ad suum actum, quasi auxilium ab ea accipies: sed
quia vtitur appetitu sensitui, vt instrumento, sicut &
membris corporis. Nec est inconueniens, si instru-
mentum sit imperfectius principali agente; vt martel-
lus fabro. Seneca autem sectator fuit Stoicorum, &
directè contra Aristotel. verba præmissa proponit.

Ad tertium dicendum, quòd cum fortitudo, sicut
dictum est *, habeat duos actus, scilicet sustinere &
aggredi, non assumit iram ad actum sustinendi; quia
hunc actum sola ratio per se facit, sed ad actum ag-
grediendi; ad quem magis assumit iram, quam alias
passiones: quia ad iram pertinet insilire in rem con-
tristantem, & sic directè cooperatur fortitudini in-
aggrediendo. Tristitia autem secundum propriam ra-
tionem succumbit nocuo. Sed per accidens coadiu-
uat

*ar. 6. hu-
ius quo s.*

uar ad aggrediendum, vel in quantum tristitia est causa iræ, vt supra dictum * est; vel in quantum aliquis exponit se periculo, vt tristitiam fugiat. Similiter etiam concupiscentia secundum propriam rationem tendit in bonum delectabile, cui per se repugnat aggressio periculorum. Sed per accidens quandoque coadiuuat ad aggrediendum, in quantum scilicet aliquis vult potius in pericula incidere, quam delectabili carere. Et ideo Philosophus * dicit in tertio Ethicorum, quod inter fortitudines, quæ sunt ex passione, naturalissima esse videtur, quæ est per iram, & accipiens electionem, & cuius gratia (scilicet debitum finem) fortitudo sit vera.

ARTIC. XI.

Verum fortitudo sit virtus Cardinalis?

AD vndecimum sic proceditur. Videtur, quod fortitudo non sit virtus cardinalis. Ira enim, vt dictum est *, maximam affinitatem habet ad fortitudinem. Sed ira non ponitur passio principalis, nec etiã audacia, quæ ad fortitudinem pertinet. Ergo nec fortitudo debet poni virtus cardinalis.

¶ 2 Præterea, Virtus ordinatur ad bonum. Sed fortitudo non directe ordinatur ad bonum, sed magis ad malum, scilicet ad sustinendum pericula & labores, vt Tullius dicit. Ergo fortitudo non est virtus cardinalis.

¶ 3 Præterea, Virtus cardinalis est circa ea, in quibus præcipue versatur vita humana, sicut ostium in cardine vertitur. Sed fortitudo est circa pericula mortis, quæ raro occurrunt in vita humana. Ergo fortitudo non debet poni virtus cardinalis, siue principalis. SED contra est, quod Greg. 22 *Moral. & Ambros. super † Luc. & August. in libro * de moribus Ecclesiarum, numerant fortitudinem inter quatuor virtutes cardinales, siue principales.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est *, virtutes cardinales, siue principales dicuntur, quæ præcipue sibi vendicant id quod pertinet cõmuniter

ad

1. 2. q. 47
a. 1. et 3.e. 8. a me
dio, 10. 5.627
inf 9. 141

a. 7. et 1.

2. qu. 68.

a. 2. et 3.

¶ 9. 66.

a. 2. et 4.

cor. ¶ 3.

d. 33. q. 2

a. 1. q. 3.

¶ 4. ¶

vir. q. 1.

a. 12. ad

25. et 26.

¶ qu. 5.

art. 2.

* a. præ.

* cap. 1.

† Ambr.

li. 3. in c.

beati pau

peret, 10-

mo 5.

* c. 15. ¶

22. 10. 1.

1. 2. q. 61.

a. 3. ¶ 4.